

ПРЕДВАРИТЕЛНИ (ПРЕДИНВЕСТИЦИОННИ) ПРОУЧВАНИЯ

за

„Развитие системата на културната инфраструктура и КИН (културно историческото наследство) – формиране на структурни звена за културни индустрии.

ПРЕДЛОЖЕНИЯ

на

Интегриран План за Градско Възстановяване и Развитие (ИПГВР) – Благоевград

Предлаганото проучване разглежда и обосновава, структуроопределящите проекти и програми, формиращи първи етап от „европейската инвестиционна програма на община Благоевград” за: „Развитие системата на културната инфраструктура и КИН (културно историческото наследство), за финансовия период 2014-2020 г. С оглед спецификата на разглежданите системи, проучването представлява интердисциплинарен технико - икономически доклад, изследващ аспектите: политики за развитие на системите и инфраструктурата на културата в града; създаване на условия и база за установяване на „интегрирана консервация” с широко международно популяризиране, като водещ принцип за опазване на недвижимите, движимите и нематериални ценности на културното историческо наследство; финансиране на интегрирани по между си програми и проекти – със значение за по-далечен планов хоризонт - до 2035 г., ползвайки „успешните практики” на страните членки от ЕС; инвестиционно планиране с инженерни и технологични проучвания; обосновка по на заложените, секторни политики, стратегически цели (и подцели), приоритети и „визия за развитие 2020” на гр. Благоевград в ИПГВР – Благоевград.

Проучването разяснява зададените изходни данни и параметри в предложените Програми и Проекти, отразени в „Индикативния списък” на интегрирания план, за подпомагане изготвянето на: тематични сценарии (задания) с параметри за Програмите и „Технически Задания” за проектиране на ИП (инвестиционни проекти). Обосновава предлагания от ИПГВР – Благоевград „Индикативен бюджет” на структуроопределящите проекти, програми и действия (и изграждане) на системите; „Културна инфраструктура” и „Културно историческо наследство” в Благоевград.

ВЪВЕДЕНИЕ;

Бъдещото устройство на европейския съюз в обзримо и не далечно (възможно до 2035 г.) бъдеще ще регламентира федеративно сдружение между държавите членки, най-общо характеризирани с; отпадане на държавни граници; изравняване на законодателство; синхронизиране на стандартите; осигуряване пълна свобода на придвижване на гражданите; свобода на стопанска (и инвестиционна) инициатива и предприемачество; единна валута и т.н. Обстоятелства които ще предопределят и определят повишаване на значението на регионите

и центровете спрямо националното им за всяка една държава. В този смисъл Благоевград, като исторически установил се център на регион ще има два конкурентни (и партньорски) регионални центрове; гр. Солун и гр. Скопие. Трите ареала, съставляват историческа зона на Балканите, най – обременена с тежко наследство от държавно, политическо, идеологическо и военно противопоставяне, на фона на което и въпреки него населението им е с близки народни традиции и културна идентичност, с национално българско самосъзнание, в т.ч. ползване на езика ни (от не малка част от населението), изповядващо християнска (ортодоксална) религия и много други сближаващи го фактори.

Исторически факт е, че в областите (регионите) на държавите с федеративно (и близко до него) устройство силно е развивана през времето „местната идентичност”, изразена в запазване на древни традиции и празници, социални и културни особености; наречия; носии; музика; танци и т.н. – издигнати до „туристически тотема”, прецизно предлагани като „туристически продукт”, реализиращи доходи, голямата част от които получава местното население и повишават благосъстоянието си.

В България исторически е обусловено социалната културна инфраструктура, ако я разглеждаме като система първо да развива движимите и нематериалните си елементи в последствие, да се изгражда материална (не подвижна) база и то с широко демократично организирано участие на цялото население - красноречив например са „читалищните сгради”, сега 423 на територията на страната, повечето от тях строени преди 1878 г., явявайки се уникален обществено значим феномен (пример) за обществата в страните от ЕС, като „културна клубна дейност” – за широк обществен достъп и ползване.

След 1989 г. наложената реформа на „културната политика”, се състоеше главно в промяна на субекта планиращ, научно осигуряващ, управляващ и финансиращ системите на културата - от държавата към общините (също държавни). Последствията доведоха до; разпиляване на средства от РБ (републиканския бюджет), обуславящи с недостиг на финансиране, утвърдени културни институции (със световно и национално значение); областни опери, симфонични оркестри, театри, библиотеки, фолклорни ансамбли и мн. др. Недостиг на финансиране към всяка една от подсистемите на КИН (културно историческото наследство), с резултат – отпаднали от „списъка” на ЮНЕСКО за периода от 1989 г. до сега, повече от 37 национални културни и исторически ценности, присъствали в същия списък над 30-35 г..

В много тежко състояние са обектите на КИН от региона на Благоевград; Античен град Петра (с.Мулетарово), Самуиловата крепост (с.Ключ), в община Симитли, 21 от които 6 църкви (национални паметници на културата), джамията и два манастира (под бившата закрила на ЮНЕСКО) в гр.Разлог и с. Хаджидимово (манастир „Св. Георги”), Никополист ад Нестум в община Гърмен и много други не цитирани, но с правна защита, не обгрижвани и

охранявани – с акумулиран висок потенциал като туристически дестинации и за патриотично възпитание на населението в т.ч. младежите. Най-негативните следствия, които доведе реформата след 1989 г., с абдикиране на централното държавно управление преди всичко е; отсъствие на научна експертиза при планирането, съхранението и реставрациите, отсъствие на политики и звена икономизиращи високо развитата система на културата в региона.

Европейската практика определя; планирането до ниво Регион, като достатъчно високо ниво за защита на националния интерес и провеждане на национални културни политики, с органично заложено в самото него предимство; създаването е съобразено с конкретните нужди на местното население бизнеса, образованието и системата на туризма, които го развиват, ползват, опазват и защитават.

Преди 1989 г. системата на културната инфраструктура на Благоевград, достигна неподражаемо развитие във всичките си под системи, в сравнение с тази в ареалите на Солун и Скопие, съпоставено; по обхват на населението (в т.ч. деца и младежи); по целево изградена материална база (музей, библиотеки, театър с камерна опера, художествени галерии, центрове за изкуство и др.); по обезпеченост с кадри, кюнслери (писатели, поети, художници и др.), артисти, изкуствоведи, педагози и широк кръг възпитатели, работещи на самодейни начала. Този период разви формулира и изведе на европейско равнище „Системата на културно историческото наследство”, осигури разкриване, експониране, правна защита и съхрани многообразните ценни исторически елементи на системата; недвижими, движими и нематериални, разположени на територията на града и в целия регион на Благоевград.

В процеса на изготвяне на ИПГВР, подробно се изследва състоянието на културната инфраструктура и системата на културно историческото наследство в града, отразено в част I-ва на доклада към раздела – проблемен и целеви анализ. Основният извод за системите е: материалните им активи (и сгради) са съхранени и трудно поддържани от ниския общински бюджет, в не добро състояние - далеч от действащите сега законови и нормативни изисквания и стандарти, след приемането ни в ЕС; въпреки което функционират пълноценно и разширяват дейността си, с превес на работата с деца и младежи. Елементите на всяка подсистема са със съхранен потенциал, представляващ широка и устойчива база със значимо влияние за целия регион – чакаща осъвременяване и бъдещо развитие.

В процеса на изготвяне се проведеха с обществеността и заинтересованите страни социологически проучвания и три каскадни обсъждания, две от които допълнителни (спрямо регламента на методиката, за изработката на плана), едното по идея на Изпълнителя, последното по идея на Общината. Обсъжданията окончателно формираха предлагания „Индикативен списък” от програми, проекти и дейности, за финансиране, предложени в голямата си част от граждани и експерти на града. На тази основа заложените политики, етапи на въздействие, проекти и програми за развитие на разглежданите системи, консолидираха

обществеността, да ги подкрепят като свой, с настояването ѝ да участва в осъществяването им, в качеството си на надблюдател и медиатор.

„Успешна практика” в изготвянето на ИГВР-Благоевград се осъществи, чрез пълното участие на местните експерти и жители – инженери, архитекти и плановици, част от които в качеството на участници в екипа на изпълнителя, другата; участници в заинтересовани страни и формираните експертни групи за надблюдение и обсъждане при изработката на плана, и представители на третата; включени, като номинирани членове на „Управленската система” за контрол и надблюдение на прилагането на ИПГВР – Благоевград.

ИПГВР – Благоевград, извежда два етапа за развитие на системите на ; „културната инфраструктура” и „културно историческото наследство”; I-ви за периода 2014 - 2020 г. и II-ри за периода 2020 - 2027 г. Първият се явява спасителен за определените обектите на разглежданите системи на материалната им база и провежданите дейности в тях, същевременно укрепва и разширява функционирането им за достигане на синргично въздействие към съседните области и региона. Етапът предлага реализирането на стабилност и известна икономическа независимост в по-далечна перспектива до 2035 г., постигнато чрез финансиране на обзавеждане с нови енерго - спестяващи системи (намаляващи разходите за поддръжка), финансиране на интерактивно и електронно оборудване, позволяващо богатия фонд от недвижими и нематериални художествени и исторически ценности да се трансформират в „културни продукти” предлаган срещу заплащане на „туристическия пазар” и пазара на „културните индустрии” в Европа и света. Планът предвижда финансиране на целеви програми и „меки мерки” за начално подпомагане на тези дейности, и за постигане на допълнителен ефект; съхранение и популяризиране на националната идентичност на Благоевград и България, пред съседните държави и тези от ЕС.

Заложените приоритети (с политики) при избора на проекти обекти и дейности, осигуряващи постигането на набелязаните цели най – общо се определят в следните направления;

- устойчиво укрепване и доразвиване, в съответствие с най-новите наши и европейски стандарти на материалната база и градските пространства на културната инфраструктура и недвижимите архитектурни и исторически ценности на КИН, с превес на внедряване на високо технологично, електронно оборудване, предоставено за широко публично ползване, в т.ч. и от специалисти. Обогатяване ползването на обектите на база полифункционалност и флексабилност, в т.ч. и от гостуващи изпълнители, ансамбли, формации, научни работници, преподаватели и студенти и работещи в сферата на културата;
- решително финансово подпомагане на многообразните действащи културни институции, за реализации съответстващи на конкретните културни (и образователни) нужди на

гражданите и такива от интерес за Европа – с цел обръщане посоката на вектора за кохезия; от България към европейските държави;

- доразвиване на дейностите на културните институции с разширение на привличането на нови ползватели на култура и партньори – участници, както в професионалните така и в самодейните сфери, при подкрепа за личностно развитие на дейците от културата. Издирване, обучение и професионално насочване на таланти деца и младежи, в т.ч. от маргинални социални групи;

- икономизиране на дейността на професионалните и самодейни културни институции за формиране на „принаден продукт“; социален, образователен и финансов – последният задължителен по изискванията на регламент (ЕО) № 1084/2006 за проектите генериращи приходи в рамките на/при използване финансовите инструменти на ЕС. Създаване на регионални културни индустрии - звена за; изработка и предлагане (на няколко езика) на Е-книги (електронни), алманаси, ръководства (и за самодейност), каталози и т.н.; точни копия на ценни исторически и арте-факти, в т.ч. от камък, кожа, метали (и благородни), за нуждите на туристическия пазар; създаване на условия за укрепване на археологическите и исторически ценности, на града и региона, обвързването им в система за „културно познавателен туризъм“ и осигуряване на свободно предвижване до тях с различни средства. Създаване на условия за учредяване на „религиозен туристически маршрут“ – „Св. Йоан Рилски“ с трасе успоредно на направлението на ЕТК № 4.

ИПГВР заложи специфични приоритети и политики отнесени конкретно към региона, като;

- дигитализиране, филмиране и форматиране на богатия фолклорен исторически фонд на РИМ (регионален исторически музей), на НФА „Пирин“ и ФА „Бисер“- издирили и съхранили старинни и древни автентични образци на народното музикално и танцово творчество, ритуали, облекла носии и мн.др. Широкото им популяризиране (след патентоване) в страните членки на ЕС, чрез така разнообразно форматирания им фонд;

- съвременно експониране на богатото тракийско наследство (на четирите племена) от региона на Благоевград в нов тип етнографски комплекс – „Скаптопара“ (тракийското име на града отразено в „императорска вула“ от II в.), с превес на музейната и други експозиции от IV-III в пр.н.е. – кодиращи „епохата на Александър велики“, исторически обосноваваща събитията и с решителната роля и значение на траките;

- обновяване и насищане на „древния“ „стария“ и по-новия централният на града с културни и експозиционни дейности за широко обществено и туристическо ползване и по-важното; насищането им с нови интерактивни електронни (и за информация) средства и технологии в отговор на „новия облик“ на центъра на гр. Скопие;

- финансиране на активно културно сътрудничество и обмен с граничните общини на съседните държави;
- ориентиране на дейностите и създаваните културни произведения и „продукти”, към младежта. Благоевград в качеството си на студентски град, се явява „най-младежкия град” в страната, с население до 29 годишна възраст – 48,1% от общото, смятано с пребиваващите годишно 20 000 студенти от цялата страна и чужбина.

ИПГВР – Благоевград определи финансирането с ЕФ (европейски фондове) на Програми и звена (научни организационни и менижърски) за регионално планиране с научно приложна експертиза и управление за придобиване (и акумулиране) на финансов принадлеен продукт, ползван за капиталово ре-инвестиране и заплащане труда експертите работещи в системите на културата.

ИПГВР – Благоевград, регламентира интегрирано финансиране с ЕФ, на проекти и програми отнесени към всяка една подсистема, сектор или обект на гореизложените системи, явяващо се специфичната особеност при I-вия етап на развитие (за периода 2014-2020г.), състоящо се във финансиране, както за капиталови ремонти на сградите и обзавеждането им с „хай-тек”оборудване, така и успоредно финансиране на успешното им функциониране, с привличане на партньори от съседните държави.

Системата на културната инфраструктура, е обособена като самостоятелна „Европейска общинска под програма”, част от която ще се финансира с ЕФ, другата със средствата на републиканския и общински бюджет – за обектите разположени извън „зоните за въздействие” утвърдени в интегрирания план. Предвиждаме изграждане на нов обект; „Етнографски музеен комплекс - Скаптопара” и учредяване с подпомагане началната дейност на нова културна институция; „Фронт-офис за културни индустрии”. Предлагаме за интегрирано въздействие съществуващите институции (обекти) на; Регионална библиотека – Благоевград и зала „Пирин” (ползвана основно от НФА „Пирин”) – настанени в полифункционална „сграда запад” , на Драматичен театър – Благоевград (ДТ) - настанен в самостоятелна сграда, която със „сграда запад” са част от оформящия ансамбъл на централния площад „Г. Измирлиев”. Предлагаме за финансиране институцията - образцово читалище „Н. Й. Вапцаров”, както възстановяване на „летен театър – Вароша”, ползван от градските 29 театрални, танцови и музикални състави.

Изготвянето на ТЗ (техническите задания) за ИП (инвестиционните проекти), за ремонтни работи на съществуващите обекти следва да се съобразяват със заложените технически и площни параметри, вида и сложността на предлаганото обзавеждане, оборудване нематериални активи отразени в Таблицы – 1 (изготвена в съответствие с Приложение 3, от Методиката) неделима част от приложенията към интегрирания план. Вариации и допълнения

са допустими само в границите на предлагания „индикативен бюджет” за всеки обект по отделно. Инвестиционните проекти (ИП) да се комплектоват с КСС (количествени и стойностни сметки), изготвени по с-ма FIDIK, регламентираща комплектоването им със сертификати (по стандартите на ЕС) на предлаганите за влагане материали и оборудване . Препоръчваме процесът на планиране и изграждане да се ръководи от Координатор с основна задача; контролиращ спазване на капиталовата рамка за дейностите – от проектирането до крайната реализация на обекта, с уреден статут по реда на същата система.

За предлаганите цели Програми, отнесени към всяка културна институция или обект, предварително следва да се изготвят и подложат на обсъждане (при нужда с по-широк кръг от обществеността) „тематични задания и сценарии”, те да се комплектовани с финансово-икономически анализи за приходите-разходите и ползите, без значение дали този вид проучване е заложен за финансиране в индикативния бюджет, да се комплектоват с обосновка на социалната целесъобразност и ефективност.

За Програма. ЗВ.Ш.1.1.4. (2) - интелигентен растеж и икономизиране дейността на РБ-Благоевград (регионална библиотека), със съхранен най-богат и обемен (270 хил. тома) в цяла западна България библиотечен фонд, препоръчваме при подбора за дигитализирането му в първия етап на преформатирането му в Е-книги, да се обхванат; актуални учебници и помагала за основно и средно (в т.ч. професионално) образование, ръководства и учебници за студенти с тематика - промишлено производство, развивано в 16-те промишлени отрасли в Р България, преди 1989 г., за земеделие и скотовъдство, ръководства за култура, туризъм , спорт, фолклор, религии и др., регионално ценни произведения на художествената - литература, поезия, критика, историческа, краеведска и друга литературна документалистика. В бюджета на програмата е заложено най-ценните литературни, архивни и документални фондови единици да се предлагат като Е-книги в превод на трите основни европейски и три „балкански” езика. В процеса на преформатирането е препоръчително ползването на студенти, за работа и преводи. Предложеният индикативен бюджет за програмите е съставен с цени изведени по „експертни оценки”, по „аналози” и метода на сравнението, ползвайки опита на ГУ на архивите (сега държавна агенция на архиви) и фирми предлагащи подобна услуга - изработка на Е-книги.

НФА „Пирин” (национален фолклорен ансамбъл) е настанен в същата сграда и ползва зала „Пирин” с обслужващите я анексии; интегрираният план предвижда основен ремонт с оборудване и обзавеждане на базата ползвана от ансамбъла, в т.ч. на приемното фоайе на сградата. Изработката на ТЗ и ИП за ремонти да спазва заложените параметри и бюджет, отразени в Таблица – 1. С оглед на неголемия размер на СМР и доставки, предлагаме обектът да се обяви и изпълни по инженерингов способ. Забележителното достижение на ансамбъла, добавена към концертните му изяви (в целия свят) е богатия и съхранен архивен фонд от

нематериални културни ценности - своеобразно „Ноу Хау”, със силен синергичен ефект, представляващ „успешна европейска практика” за съхранение на национална и естетически въздействаща идентичност. Нематериалното културно наследство в Благоевград е завършена и устойчива под система с осигурена материална база и трайно осигурен кадрови ресурс с висок капацитет, за което решителен принос има дейността на НФА „Пирин”. ИПГВР предлага две целеви програми от интерес за Европа. Едната;за Архивиране и дигитализиране, на творческите изяви на ФА (фолклорен ансамбъл) „Пирин”от периода 1954 г.- до днес на концертни и др. дейности (в клипове) с тематична насоченост; специфичен мениджмънт, концерти и ръководства за обучение в пеене и танци, както предлагане на отделни единици от така сформирания архив в международни търговски борси за „културни ценности”. Другата за създаване на „Национален фонд – македонско народно творчество”, съставен от дигитализирани народни и старинни автентични форми и образци на древна музикална форма, песен и танц, на костюми и носии (ежедневни и празнични), с кройките, украсата и символичното им значение (проследено през времето). За част от тях, предвиждаме патентоване, по реда на българското законодателство и форматирането им така, че да представляват „културен продукт” за предлагане срещу заплащане. Високите национални и световни достижения на ансамбъла – доказана „национална емблема”, предопределиха Програма за финансиране на четири турнета на НФА „Пирин” в градовете Брюксел и Хага, представящи България при провеждането на европейски годишни празници; „ден на Европа”, „ден на България” или други. Бюджетът на предлаганите програми е съставен с ценообразуване по експертни оценки при участието на ръководния екип на ансамбъла с параметри отразени в цитираната по-горе таблица-1.

Предложените за финансиране целеви Програми към ДТ „**Н. Й. Вапцаров**”, (драматичен театър), очакваме да го издигнат като лидер в регионите на Солун и Скопие, за театрална и оперна дейност - малка оперна форма; високо развита от векове в Р Италия, като развивана в Благоевград, повече от 40 г., се явява единствена в югоизточна Европа. Интегрирания план залога разширение на дейността на ДТ за провеждане на театрални практики и обмяна на опит с гост-артисти, чрез „артистична работилница”, за обучение на професионални и самодейни изпълнители. Разширение с „регионална певческа и музикална школа – за малка оперна форма”, в т.ч. с кадровото ѝ осигуряване. Театърът съвместно с общината ще до развие сегашния годишно провеждан театрален фестивал в „Европейски театрален (с куклен) и оперен фестивал” с връчване на колективна парична „Международна театрална награда – Македония” на всеки две години, на сума 10 хил. ев., с осигуряване на по-голямата тежест при номинациите от зрители и слушатели след излъчвания на изявите по регионалните звена на БНР и БНТ. Предвиденото съоръжаване (до всеки стол) на театралната

зала и на сцена с интерактивна система за симултанен превод, ще облекчава провеждането на международни мероприятия и осигурява публика от чуждестранни гости и туристи.

За кадровото обезпечаване на така заложеното амбициозно развитие на ДТ „Н.Й.Вапцаров” до регионална културна институция е предложено финансиране по две оси; повишаване квалификацията на работещите сега в театъра, чрез провеждане на театрални практики и обмяна на опит, за 10 артисти и 2 театрални мениджъри, с предвиден за всеки един участие в шестмесечен сезон в регионални театри от страни на ЕС, в т.ч. аташиране срещу заплащане на местен театрален агент, към всеки артист, за провеждане на практика – курс за обучение, където допълнителния ефект ще е и квалификация в работа при пазарни условия. Предвиденото заплащане на месец на театрален мениджър и артист, в качеството им на „курсисти” и местен импресарски агент, в качеството му на „преподавател” ще е средно 1700 евра. За утвърждаване на „международния опит” в театралната дейност, предвиждаме провеждането на турнета зад граница на целия театрален състав, по линията на междудържавен обмен, финансиран с *отделна програма* по транс гранично сътрудничество. Втората ос е финансиране за обхваща деца и младежи в, адресирано към *общинска Програма – целева (независима)*, за учредяване на „ученически стипендии” (две годишни), с продължение в „студентски стипендии” (шест годишни) при следване в НАТФИЗ или аналогично учебно заведение в ЕС, на деца с изявени артистични наклонности. Предвидени са общо 7 бр. стипендии, с последващо обвързано с договор задължение стипендиантът да се ангажира с десет годишна артистична практика в културната инфраструктура на Благоевград, с месечно (за периода на обучение) заплащане за ученици – 400 лв., за студенти – 600 лв..

За осигуряване на по-висока посещаемост и по-широк обхват на публика, предвиждаме *отделна и независима програма* за закупуването на автобус и декоровоз за нуждите на артистичните състави на ДТ (и другите културни институции) за провеждане на турнета в целия регион – характерен с планински и полупланински хинтерланд, с население от преобладаващите малките населени места с ниски доходи възпрепятстващи ги да пътуват до Благоевград с цел - посещение на културни изяви.

Предложеният индикативен бюджет за проектите и *независимите програми*, отнесени към ДТ „Н.Й.Вапцаров” е сформирани по препоръчителни цени на КСБ и по аналози за предвижданите ремонтни работи и доставки. За предложените Програми с цени по експертна оценка и метода на сравнението.

Образцово читалище „Н.Й.Вапцаров”, е със 147 годишна история, провеждало най-дълго възрожденската и образователната си дейност, съхранявайки българщината във враждебна среда (османска империя, в последствие Р Турция), в сравнение с другите читалища „дълголетници”. В по-новата ни история, читалището е развивало и мултиплицирало самодейността, откривало е и подпомагало талантиви младежи (не само в

областта на изкуството), като сега провежда кръжоци за обучение в работа с иновационни технологии, с впечатляващи нива на развитие – по сегашни мнения на културни дейци от Европа. Малко известен е факта, че в „концептуалния меморандум” (глава XIII) за изграждането на „Център Жорж Помпиду” – 1967 г, представляващ публично достъпен иновационен културен център (по-късно копиран от всички европейски държави, в т.ч. НДК-София), е направен анализ на „читалищната дейност” в България. От който са изведени конкретни указания за; еманацията (и амбианса) на културните дейности провеждани в него за; демократичната публична (и безплатна) достъпност на посетителите, в т.ч. с осигуряване на стипендии за развитие на талантиливи деца от социално слаби семейства, в т.ч. с осигуряване на транспорт, безплатни занимания в „работилници за изкуство” (при нас кръжоци) и мн. др., добре познати нам, с които сме свикнали и приемаме като ежедневие.

Читалищната дейност в България, без да се впускаме в пространен анализ, е не разкрит (споделен) с Европа и света феномен на „социална, културно образователна клубна дейност”, за възпитание и развитие на деца, младежи и възрастни, с акумулиран дълбок организационен, образователен и педагогически опит изведен от практики с вековни традиции, възможен за ползване от малки и по-големи общности и населени места. До сега аналози на читалищни структури взаимствани от България, работят в Кр. Швеция и Р Финландия.

ИПГВР, предлага *независими целеви програми* за широко популяризиране и методическо подпомагане на „читалищни дейности”, възможни за приемане от общности в държави от ЕС и света. За международната дейност се предвижда изготвянето на концептуални материали; ръководства за работа и „сборен алманах”, в книжен и дигитален формат, преведен на седем европейски (в т.ч. испански, португалски, италиански и фламандски) и три „балкански” (гръцки, сръбски и румънски) езика; разпространяван, за между регионално сътрудничество от общината, отделно по линията на държавно със съдействието на МК и МВНР (за книжния формат) – не калкулирано в бюджета на програмите. С отделно финансиране на предоставянето (срещу заплащане) на дигиталният им вариант на електронните информационни разпространители; Google, Yahoo, Amazon, Answers, Creative commons и много други. Предвидени са средства за задгранични практики на читалищни дейци в страни на ЕС и други и провеждане на демонстративни турнета за оказване на методическа помощ при проявен интерес при взаимстване и организиране на читалищни дейности в градове от Европа. За до развиване на сегашната образователна дейност на читалището се предвижда *по отделна общинска Програма*, оборудване на компютърен център за безплатно обучение в компютърна грамотност на деца, младежи и възрастни с преподаватели и студенти – работещи през „летните сесии”. По друга *отделна независима Програма* оборудване с музикални инструменти на детски фолклорен ансамбъл „Джумайчета”, детски градски хор и фолклорна

група. Предвиждаме богатия библиотечен фонд от детска литература да се преформатира в Е-книги, които безплатно да се предоставят за ползване от читалищата в страната, също финансирана по *отделна независима Програма*. Предлагания индикативен бюджет за програмите е формиран от цени по аналог, ползвайки опита на читалищните дейци и на издателски и разпространителски фирми на печатни и дигитални материали, обслужващи МК и МВнР.

Изготвянето на ТЗ и ИП за ремонт на сградата на образцово читалище „Н.Й.Вапцаров”, следва да се съобрази с рамките на определените в Таблица – 1 , технически (и за доставките), площни параметри, независимо от предварителното му изготвяне и финансиране по мярка „техническа помощ” на ОПРР - 2007/2013 г. Препоръчваме да спазва определения индикативен бюджет, за което да се осигури чрез договор ръководството на „инженер по ФИДИК” (координатор), през целия процес; от проектиране до крайната му реализация.

Ново предвидени за обекти са; изграждане на „Етнографски комплекс – Скаптопара”, от нов тип, ситуиран в кв. 104 а с изяснено обем и съдържание в приложените материали към окончателния доклад на плана и таблица – 1. Предлагания бюджет е определен по сравнителни цени от справочниците на СКБ, по „аналог” и „на едро”, както от експерти и външни консултанти – всеки тесен специалист в областта си.

Учредяване и създаване на материална база на „Фронт-офис за културни индустрии”, с три звена, едното създаващо политики, регионално и по-подробно планиране – териториално, инвестиционно и др.. Разкриване, експониране и реставрации на трите под системи на КИН; за недвижими и движими материални и нематериални ценности. Нуждата от сформираме на такова звено се обуславя от факта, че сега в България съществува само „Национален институт за недвижимо културно наследство”, отсъстват национални или регионални научни и научно приложни звена с предмет на така формулираните дейности в подсистемите на движими материални и нематериални ценности – предмет, който трудно бихме определили, че е адекватен или по силите на отделни фирми и сдружения м/ду тях.

„Фронт-офис за културни индустрии”-Благоевград

Предлаганият от ИПГВР – Благоевград, „Фронт-офис за културни индустрии” е сборен и приближен аналог развиван в европейските държави, от преди 90-те г., където подобна структура представлява нов тип организации, монополизиращи отделни сектори на „културните индустрии”, обикновено икономически сдружения (консорциуми) между фирми със задължителното участие на институции от всякакъв тип, обединени за; планиране и мениджънт; изработка; рекламиране и предлагане на предварително патентовани „културни продукти” на „търговци” (верига от зложни къщи, банки, застрахователи, експерти по културни и исторически ценности, колекционери и т.н.) и на туристическия пазар (реализиращ най-високи обороти и доходи). Красноречив пример, по близък до нас е „културната индустрия” на Р Китай, копираща американски и европейски аналози,

ръководена от министерство на културата с принос в националния БВП (брутен вътрешен продукт) около 4% (ок. 300 милиарда щатски долара), отчетен за 2011 г.. Други примери са; консорциум „Атина Палада” с водеща роля на Ексохи Атина – Пирея (общината) управляващ, планиращ политиките, обгрижващ древния център на гр.Атина и контролиращ туристическия пазар; икономически тръст „Дон Кихот” – монополизирал търговския туристически пазар, обхванал и киоски (търговска кабина или тротоарна маса), предлагащ сувенири и други на тази тема в границите на Кр. Испания.

Терминът „културна индустрия” е, въведен от Адорно и Хоркхаймер в книгата им „Диалектика на Просвещението” приет за общо определение на гореизложените (на кратко) дейности. В България не присъстват голяма част от „възлови звена” – мениджърски, застрахователни, търговски и други участващи в пазара на „културни продукти”, много малка част от банките (локализирани у нас) имат предмет на дейност свързана с културни индустрии. В предлаганите в България туристически услуги делът на познавателен, исторически, образователен, културен, религиозен и т.н. туризъм е нищожен. Всичко това срещу богато развита, и експонирана археологическа, и историческа субстанция с осигурен достъп до обектите , срещу богати и съхранени фондове от движими и нематериални исторически и други ценности, срещу високо развита историческа и изкуствоведска наука.

Учредяването и стартиране дейността на „Фронт-офис за културни индустрии”-Благоевград изцяло ще се финансира от ЕФ. Мисията на ФОКИ се определя, дефинира в четири направления ;

- управление и координиране на устройственото, инвестиционно (и специфично) планиране, до регионално ниво на системите и елементите им на „културната инфраструктура” и „Културно историческо наследство”;

-интердисциплинарна оценка на потенциала на елементите в качеството им на „културен продукт”, в т.ч. свързаните с тях дейности. Изготвяне на сценарии за преобразуването им в такъв продукт, политики, „тематични програми” и бизнес планове за предлагането им в различни сектори (профили) на пазара;

- определяне на интегрирани политики и подходи при финансирането им, за осъществяване на научно обосновано съхранение, опазване и реставрации на архитектурни, исторически и други движими и нематериални ценности от системите на КИН;

- по етапно икономизиране на дейностите от културната инфраструктура и културно историческо наследство с учредяване, изграждане, организиране на дейността и управление на търговски и обслужващи „културната индустрия” дейности и обекти - носещи финансови доходи, печалбите от които ще се ре инвестират в системите на културата и ще попълват бъдещ „общински специализиран фонд за подпомагане поддръжката на обектите на системата на КИН” адресиран за реновации с оборудване, реставрации на исторически ценности

архитектурни и други – частна собственост. Предлаганото финансиране на „Фронт-офис за културни индустрии”-Благоевград, е съставено от:

- изграждане на специфична материална база; офиси и обслужващи обекти, съвременно обзаведени и интерактивно оборудвани – обмислено и достатъчно напредничаво за минимум 7 години напред. Предвиждането на плана е – създадената базата след 2020 г., да се ползва от общински служители или сътрудници „със втори трудов договор” ;
- начално финансиране на независими Програми за развитие на системите на културата;
- осигуряване на кадри; експерти и специалисти – координатори (с доказан опит в научна и друга практика) в областите на предложените програми за финансиране, избрани чрез конкурс със седемгодишни договори - изпълняващи четири структурни групи задачи; основната – осигуряване на; идеи, документи и разработки, подкрепящи предложените програми за финансиране; координиращи същите програми по смисъла на с-ма FIDIK; обучаващи общинските служители (и тези на обществени начала в самодейността), работещи в сферата на културата; и разработване на документи, проекти, бизнес планове, практики, търговски и рекламни политики, подпомагащи дейността на „Фронт-офиса за културни индустрии”. В този смисъл договорите сключени с координаторите – избрани с конкурс (търг) по реда на ЗОП, ще са с „политематичен” предмет на дейност – допълван от възложителят, при нужда през целия седем годишен период. Задължително ще са отразени клаузи за атестиране по изпълнението на договора (през шест месеца), в т.ч. прекратяване то му при хипотези за „несправяне”, по предварително определени критерии, в т.ч. финансови резултати от дейността, осигуряващи замяна на номинирания координатор – задължен предварително да застрахова дейността си по договора. Със забележката; поради многообразието на предмета им на дейности, ИПГВР няма задачата и не е в състояние точно да определи „политематичната дейност” (което не се отнася за Управленската Система – за прилагане на плана, предвидена в Методиката). Предлаганият индикативен бюджет на Програмата за „кадровото обезпечаване” дейността на „Фронт-офиса за културни индустрии” е сформиран на база „условно месечно заплащане”, в различен размер за всеки един координатор, определено на база експертна оценка. В предложението си интегрирания план залага условия за осигуряването на координаторите с допълнителни доходи на база постигнати положителни (печеливши) финансови резултати от персоналната им дейност. Този подход обяснява и заниженото финансиране към заплащанията на така определените експерти в предложената целева (независима) програма, допълнителния аргумент; снижаване на риска от „не усвояване на средства от ЕФ”.

Организационната структура на „Фронт-офис за културни индустрии” ще е съставена от три звена ; „Звено управление на проекти”(ЗУП); „Звено-логистично стопанство” (ЗЛС) и "Звено мениджърска и стопанска част” (ЗМСЧ) с охрана.

Задачите на ЗУП са ; изготвяне на документи и разработки за нови подпомагащи културната индустрия Програми; обезпечаване със задания и сценарии, управление и координации на заложените от интегрирания план Програми и проекти в сферата на културата; оперативен контрол на финансирането, и инвестициите при усвояване на средства и изграждане (ремонт) на материалната база ; осъществяване на международни връзки и реклама за пазарно разпространение на „културните продукти.

Осигуряване на материална офис база на „Звено управление на проекти”, се предвиждат разкриване, обзавеждане и оборудване на 4 бр. офиса с обща площ до 60 м2. и 7 бр. работни места в сградата на „младежки дом”. Кадровата обезпеченост на работата му ще се осигурява от 7 координатора (експерта) с профил на дейност по предмета на предложените за финансиране Програми – със задължения за изготвяне на документи и предварителни разработки подпомагащи (осигуряващи) изпълнението, координиране работата по същите . Всеки от тях номиниран, чрез конкурс (търг), със седем годишен договор с политематичен предмет изискващ ангажиране до 7 години, обхващаш предмета на Програмите и различни сектори от гореизложените в това проучването - определени предварително (преди началото на периода) и заложен в изискванията за подбор в тръжните книжа. Формираната цена (на договора) следва да осигурява „условно месечно заплащане” до 1000 лв. – гарантиращо финансовия интерес и професионална обвързаност на експерти с по-висока компетентност. Предпочитани при избора да са хабилитирани лица с опит и в практиката. Предлаганият бюджет за кадрова обезпеченост на ЗУП е сформирани на база – месечен доход 1000 лв., като в никакъв случай не следва да се разбира и приема за „заплата” – в интегрирания план не са и не могат да се определят „помощните функции” – на тези координатори но ясно са определени Програмите – гарантиращи развитието на системите на културата, стартиране на дейности от „културните индустрии и т.н. В този смисъл „помощните функции” и оборудването на офисите (ползвани и от общинските и на обществени начала служители) се определят като „меки мерки” за финансиране. Предложената програма за кадрово обезпечаване в дейностите на ЗУП е независима от предвидените ремонти и оборудване на офисите. Номинираните координатори ще са задължени да работят с аташирани към дейностите им общински служители обучавани в този „нов вид практики” . Предвиждаме работата на експертите от ЗУП да е под прякото ръководство на зам. Кмета по култура.

Задачите на ЗЛС са; учредяване и организиране дейността на лаборатории и ателиета за реставрации; учредяване на Електронен офис за дигитализации, с електронно и печатно форматиране на елементите „материално подвижно” и „нематериалното” от системата на КИН (културно историческо наследство); в т.ч. изработка на задания и сценарии на Проекти (или част от тях) и Програми в по-тясно специализираните дейности (реставрации с научно изследователска обосновка, изготвяне на копия, художествени оформления на „културния

продукт” и др.) по работа в системата на КИН. Координиране и експертно подпомагане устойчивото развитие на ЗУП. Организиране и ръководство на екипи от художници и занаятчии от града – членове на гилдии. Материалната база на звеното ще се настани в сградата на РИМ (регионалния исторически музей) на обща площ ок. 220 м2 и състави от:

- „лаборатория за реставрации” (с площ до 60 м2) с 4 бр. работни места за експерти; всеки избран чрез конкурс обвързан с седем годишен договор, работещи в два сектора; химическа за реставрации и микробиологична за реставрации (борба с плесени бактерии и т.н.). Номинираните експерти, ще са със задачи (отразени в политематичен предмет на договора) – лабораторни изследвания за реставрации на елементите на КИН, определени по списък преди конкурса за избор. Бюджета на програмата в тази част на независимата Програма е сформирана на база – „условно месечно заплащане” на експерт (биохимик, биолог и лаборант), на сума 100 лв., като в никакъв случай не следва да се разбира като месечна „заплата”. Така определеното много ниско общо заплащане на експертите ще се компенсира от изпълнение на поръчки, възлагани от общините на съседните области и зад граница, предполагаемо поради предвидените средства към програмата за популяризиране, в т.ч. реклама. Препоръчително е да се поканят за кандидатстващи в конкурса, работещите в лабораториите на болничния комплекс” и експерти от БАН;

- ателиета с оборудване за реставрации с осем броя работни места за; живопис; текстил и кожа; монументални изкуства като; стенопис, стъклопис; керамика и камък; нумизматика – злато и сребро; оръжия и средства на труда; възстановяване и съхранение на книжни артефакти, с обща площ до 160 м2. Кадровата обезпеченост ще е от 8 експерта – академични художници с профил близък до предмета на дейност на всяко ателие – като сега работещи в Благоевград са над 80 такива експерта, работещи на свободна практика. Бюджетът на тази част от независимата Програмата е сформиран на база „условно месечно заплащане” в размер на 330 лв., отразено общо в седем годишни договори (с политематичен предмет по предварително изготвени списъци с гореизложените дейности), сключени след номиниране на експертите чрез конкурс. Ателиетата ще обслужват музеите от целия регион (срещу заплащане по договори с РФКИ), като избраните експерти ще са с допълнителна дейност; изготвяне и възлагане за изготвяне (от местни художници и занаятчии) на копия от експонатите от богатия фонд на РИМ – за предлагане на „културни продукти” в търговските и туристически обекти в града, дейности осигуряващи допълнителни доходи, към така определените ниски, по предлаганата част на Програмата. Препоръчване общината да определи координатор; служител в рамките на разширение на „длъжностната му характеристика” за контрол на работата на експертите в така определените ателиета;

- „Електронен сектор” за дигитализации и брокер - експерт по „международни борси за културни ценности”, съставен от 3 бр. самостоятелни офиси и 2 бр. обслужващи помещения

ситуирани след ремонти в сградата на РИМ (с обща площ до 100 м²) – предназначени за; офис на брокер с опит в пласиране на „културни продукти“ на международния пазар, електронно оборудван за целта ; 2 офиса (всеки с две работни места), където е за лицензиран експерт (по реда на ЗКН) и 2 помещения за; прием, разпечатка и експедиция на продукцията, другото за договаряне и преговори. Така сформирани (определени) помещения с обзавеждането и оборудването им са общинска собственост – в бъдеще (след 2020 г.) за ползване от общински служители или сътрудници (с „втори трудов договор“) Предвижданата кадрова обезпеченост на работата на „Електронен сектор“, ще се осъществява от експерти номинирани с конкурс със седем годишни договори с политематичен предмет определен предварително, но и допълван през времето, обхващащ както дейности – не определени в ИПГВР, така осигуряващи и ръководещи координирането на предложените Програми за финансиране. Тази част на бюджета на Програмата е сформирани на база „условно месечно заплащане“ както следва; за експерт с компетентност в „международни борси за културни ценности“ в „условен месечен размер“ на 630 лв. с възможност за допълнително заплащане спрямо постигнатите положителни финансови резултати, по утвърдената практиката в ЕС, за брокерско заплащане – не калкулирани към бюджета. За тримата координатора който ще изработват – Е-книги, справочници, ръководства, дигитални аудио и видео издания, клипове и анимация, реклами материали, с подкрепата на всички общински културни институции и един лицензиран експерт (по ЗКН), за недвижими архитектурно исторически ценности, бюджетът на тази част от програмата е сформирани на база - „условно месечно заплащане“ от 330 лв., за всеки експерт с осигурена възможност за допълнително заплащане, спрямо постигнатите резултати, от продажбата на създадените „културни продукти“.

Задачите на ЗМСЧ са; предлагане на допълнителни обекти с търговска или с обслужващи дейности носещи печалба от бързо възвръщаеми финансови доходи; изготвяне на бизнес планове (с отчитане на държавния монопол за/върху системата на КИН), за предложените от плана обекти, с финансово – икономически анализи и разчети, ценови политики, проучване на пазара, изготвяне на правила за работа, правила за договаряне, осигуряване на застраховки, организационна работа по поддръжка на материалните и нематериални активи, и вс. др. свързано с пред осигуряване на търговската дейност. Всички разходи за поддръжане материалната база на обектите ще се покриват от собствени средства, в т.ч. консумативи на енергии, данъци и т.н. Кадровата обезпеченост на обектите е общо от 17 координатора избрани чрез конкурс, обвързани със седем годишни договори и политематичен предмет уточнен предварително в документацията към конкурса. В предложените им договори следва да се отразят клаузи, регламентиращи ролята им на системни координатори

(супервайзери) при изграждане и обектите, като замяната им при „не справяне”, в т.ч. не осигурена средномесечна търговска печалба, след стартиране на обекта над 25% (в т.ч.) от оборота, установено след атестиране през всеки шест месеца, от периода. Индикативния бюджет към всеки отделен координатор е сформирани, спрямо позициите им в ЗМСЧ. Предвиждаме наемане на различни изпълнители със заплащане от собствени приходи от дейността. Предложените обекти за финансиране са:

- осигуряване и оборудване на помещение за Е-книжарница (електронна) с магазин (и за онлайн продажби) предлагащ художествени и занаятчийски изделия, кодиращи богатата тракийска и възрожденска история на региона, както; копия от исторически и арте-факти, в т.ч. монети от благородни метали, оръжия, носии и т.н. с търговска площ до 150м², и склад до 50м². Обслужването му ще е от **1** координатор и един нает, продавач – консултант. Частта от индикативния бюджет адресирана към координатора е определена на база – „условно месечно заплащане” за седем години - 1000 лв., с дейности изложени по горе.

- изграждане на „Етнографски музейен комплекс – Скаптопара”, от нов тип илюстриращ археологически дадености на тракийските племена от региона и съставен от; парк с копия на умалени тракийски археологически обекта (24 макета в М 1:25)-изцяло възстановени, на площ 800 м²; интерактивен музейен павилион (сграда с три анфиладно разположени зони - фойае с обслужващи анексии, интерактивна демонстрационна зала, музейна зала (с охрана А-І), 2 кабинета за научна работа и 2 офиса за персонала), със застроена площ до 180 м², в паркова среда с площ до 1000 м²; демонстрационни ателиета на тракийски занаяти - за грънчарство; за тъкачество; за бижута; за оръжейна работилница; за пекарна–винарна (със сервиране на древен хляб и вино), всяко с щанд и възможност, за включване в работата му на туриста, с площ на всяко ателие до 30 м², разположени в паркова среда с площ до 1100 м². Двете паркови зони, ще са решени в пейзажен вид с едро размерна ценна дървесна растителност, обзаведени с археологически експонати, детска площадка (с адекватен дизайн), осветени алеи и др. паркови елементи. В планирането и реализацията е препоръчително да се ползва "успешната практика" на Община Брюксел - комплекс "Малката Европа". Обслужването на музейния павилион ще е от **2** координатора. Един нает системен организатор и двама охранители със заплащане от реализираните печалби от билети и приходи от наемите на предвидените етнографски ателиета. Същите са демонстрационни - ще се отдават под наем на художници или занаятчии, с предварително определен размер. Частта от индикативния бюджет на Програмата адресирана към координаторите е определена на база – „условно месечно заплащане” за седем години - 1000 лв. В задълженията им ще е вменено; координиране на дейностите при изграждане и оборудване на етнографския комплекс, работа с интерактивното оборудване (и поддръжката му), работа като гид-консултанти и др.. Предлаганият нов етнографски комплекс, е в съответствие с критериите: № 1, № 2, № 3.2,

№4, № 6, № 7 и № 8, заложи в „Методология за приоритизиране на културните и туристическите обекти на територията на Р България”, за периода 2014/2020 г. на отдел „Програмиране, оценка информация и публичност” към УО на ОПРР – или покрива 7 критерии с под критерии от общо 10, където критерии № 5 се отнася за съществуващи обекти.

- разкриване на „Транспортен сектор” за обслужване на посетители, студенти и туристи. Съставен от „звено управление и отдаване под наем” с площ до 50 м², включващо; офис управление, финансов одит и счетоводство; мини транспортен-диспечерски пункт с GPS и застрахователен контрол на всички подвижни средства; офис за „управление и отдаване под наем” (на мото-скутери и велосипеди) и регулации за ползване на Микробус, настанени в сградата на „младежки дом” – чрез ремонтни работи – с обзавеждане и оборудване отразено в Таблица -1 приложена към плана с ползване на открит паркинг в кв.104 (до РИМ). „Звено поддръжка на подвижния състав”, включващо; мини автосервиз (с площ 60 м²) и гаражни клетки за Микробус (с 450 м², за 12 бр.) , мото-скутер (площ 450 м² за 100 бр.) и за велосипеди (с площ 630 м² за 300 бр.), настанено в многоетажен паркинг в кв. 126 на ЦГЧ – общинска собственост.

а.) „Звено управление и отдаване под наем” – офис управление и счетоводство, с три работни места за 1 координатор - управител, и наети счетоводител и касиер, със заплащане от собствени приходи от дейността. Индикативния бюджет на частта от Програмата към Управителя е определен на база „условно месечно заплащане” от 800 лв., като задълженията ще са му – координиране на изграждането на материалната база на „Транспортен сектор” и успешното му функциониране в последствие.

б.) „Звено управление и отдаване под наем” - офис-мини транспортен-диспечерски пункт с GPS и застрахователен контрол на всички подвижни средства, ползвани и отдавани под наем. Предвиждаме избора на 1 координатор – със задачи; супервайзер, при изграждането и оборудването, в последствие създаване на планове и практики за управление и други дейности на пункта – с индикативен бюджет определен на база „условно месечно заплащане” от 1500 лв.

в.) „Звено управление и отдаване под наем” - офис за управление и отдаване под наем на мото-скутери и велосипеди и управление дейността на Микробусите. Предвиждаме избора на 1 координатор, с основни задължения; разработка на планове, практики, търговска и застрахователна и рекламна политика на дейността на офиса, с индикативен бюджет определен на база „условно месечно заплащане” от 1000 лв. За осъществяване дейността; „културно познавателен туризъм”, предвиждаме избора на 8 помощник координатора с основна дейност – туристически гид и водачи на Микробусите, два от които ще са за услугата - „рент а кар” или за дестинации по предвидения религиозен маршрут „Св. Йоан Рилски”, с

индикативен бюджет, към всеки определен на база 800 лв - . Оперативната дейност за отдаване под наем и контрол на застрахователния ред ще се извършва от нает оператор със заплащане от собствени приходи от дейността.

г.) „Звено поддръжка на подвижния състав” – мини експресен автосервиз, ще се обслужва от 2 помощник координатора с индикативен бюджет определен на база „условно месечно заплащане” от 800 лв., със допълнителното задължение – отстраняване на повреди на подвижния състав – на мястото на произшествието, ползвайки един от товарните Микробус. Предвиждаме наемането на двама сервиз – техника, след изтичане на гаранционния период на мото-скутерите и велосипедите, със заплащане от собствени приходи от дейността.

д.) Функционирането и поддръжката на предвидените три гаража, ще се осъществява от единия помощник координатор към мини-сервиза.

Подвижния състав ще се закупи със средства от ЕФ, по отделна независима програма, а поддръжката му ще е от собствени приходи, придобити от дейността.

Звеното ЗМСЧ ще осигурява заплащането на охраната на всички обекти на „фронт – офиса за културни индустрии”, от собствени средства, придобити от дейността.

ТЗ и ИП (за ремонти) да са съобразени с гореизложените технически и площни параметри, както отразените в Таблица – 1, обзавеждане, оборудване и заложения бюджет за всеки един проект по отделно.

Предложените от ИПГВР Програми за финансиране на присъщата начална дейност на „Фронт-офис за културни индустрии, са обезпечени с програми, подкрепящи и други общински културни институции и общо градски изяви – съдържащи и определени по признака; оказване на синергично въздействие за региона , с подкрепа на организираността от и с участието на координаторите от „Звено за управление на проекти”, към ФОКИ;

Програма за учредяване на „импресарски офис" за международна (с превес) и регионална дейност с логистика за; разпространение на култура от региона на Благоевград. Функцията му ще е да; програмира и организира общинските културни дейности на; Камерната опера; ансамблите от Читалището; Център по изкуствата (за деца в кв. Вароша); детски ФА „Пиринче”; Обединен детски комплекс; Детско-юношески ансамбъл “Пиринска китка”; „младежки театър”; театрална формация “Арт клуб 4”; Биг Бенд – Благоевград и мн. др.; да съдейства в осъществяване на общоградските празници. Материалната му база ще е нов офис с приемна (зала за съвещания) с обзавеждане и оборудване, в т.ч. с 3 работни места; едното за координатор компетентен в международна импресарска дейност, другите две за помощник координатори - културни дейци от града, разположени в сградата на „младежки дом” на площ до 60 м2, с параметри отразени в Таблица – 1, приложена към плана. Индикативният бюджет

към тези избрани с конкурс координатори е сформирани на база „условено месечно заплащане”, съответно; за координатора – 864 лв., а за помощник координаторите по 800 лв.

- Програма с водещо участие на Общината за; повишаване на административния управленски и професионален капацитет, чрез обмяна на опит в страните от ЕС на общинските служители (експерти) от общинския отдел култура и служители от общинската системата на културната инфраструктура. Предвидено е обхват на 40 служителите с минимална продължителност на практиката (по стандартите на ЕС) от четири месеца, в т.ч. с аташиран преводач към всяка група от (3-5 практикуващи).
- Програма за материално подпомагане със „стипендии за образование и култура” на деца и младежи с изяви таланти, в сферата на културата и самодейността от общинските културни институции. Децата ще са от; социално слаби семейства и „маргинални социални групи”(в т.ч. роми). Предложеният бюджет е сформирани на база месечен размер на стипендията до 120 лв. изплащана през времето на участието им в различните кръжочни и културни дейности с обхват до 50 деца.
- Програма за популяризиране в региона на провежданите годишно общоградски празници тип „Сбор” - всеки е добре дошъл”; официалния празник на ЕО; музикални и увеселителни фестивали с празници на „просветителите”; „фолклорен”; „бирени празници” (2 пъти годишно - пролетен и есенен с партньорството на местния бизнес – производител на бира); „Кукерски празник”; и кулинарен празник – „Пъстра трапеза”. Бюджетът на Програмата се финансира от ЕФ, само в частта; престоя и заплащането на поканените изпълнители и гости от страните на ЕС и региона - от БЮР Македония и Р Сърбия. Изцяло се финансира нов градски празник (годишно за целия период), популяризиращ тракийските ритуали, традиции и древна музика с демонстрации изпълнявани от местни артисти и състави;
- **Програма** „Български религиозен културно-туристически маршрут” „Св. Йоан Рилски” за изготвяне на; туристическа, логистична и търговско пазарна обосновка. С маршрут от „Рилския манастир” до с Хаджидимово и гр.Петрич - 136/104 км. дистанция. При сътрудничество с областните Общини на Благоевград и „Неврокопска епархия” с духовен патронаж от служители те й. Маршрутът предлага за посещение 232 религиозни храма и обекта с изохрон на авто-достъп до 5-22 мин. (без „Рилски Манастир”), считано от трасето на ЕТК №4. С подобен изохрон на достъпност в съседство с молитвените домове и параклиси са разположени над 286 разкрити археологически и исторически обекта и 32 природни забележителности – обстоятелства които определят, тази линейна туристическа зона като уникална. Религиозният културно-туристически маршрут – „Св.Йоан Рилски”, ще се ползва от семейства и поклонници с православно вероизповедание, от български граждани както тези от граничните ни държави; Р Гърция, БЮР Македония, Р Сърбия, Р Румъния, и от граждани

на Р Украйна и ФР Русия. Европейският трансграничен коридор №4 (в сегмента от гр. Видин до гр. Петрич), годишно преминават над 1 700 000 души, от които само 1/3, български граждани. Поклонниците и туристите – ползвачи подобни маршрути в Европа са пешеходци, велосипедисти и авто-посетители.

При планирането на програмата, препоръчваме да се ползват „успешните практики” на религиозния туристически маршрут „Сейнт Джеймс”. В предвидения бюджет е заложено изследването да обхване;

- за обектите и природни забележителности да се изготви оценка за потенциала им привличащ поклонниците и туристи; достъпност с автомобил и велосипед; предписания и мерки, за улесняването ѝ; предписания на мерки за укрепване (с ремонтиране на обектите) – всичко отразено в документация тип; „паспорт на обекта”, обхващаща и „духовната му ценност”;

- определяне на маршрути, за авто, велосипеден и пешеходен достъп. Изработка модели на указателни знаци към обектите – препоръчително на пет езика; български, английски, руски, румънски и гръцки. На по важните „кръстовища”и при забележителните обекти, предвиждане на табла - интерактивна с-ма (Smart Point), за/чрез SMART устройства за ориентирание и информация (в т.ч. историческа);

- логистичното осигуряване на „пешите поклонници”, изисква предоставянето на вода и храна при изминавано разстояние не по-дълго от 3-5 км.(за кратък отдих) , и настаняване (пренощуване) през дистанция до 15-20 км. (изминавана на ден). Ако във всеки от тези сектори отсъства действащ храм – възможно е да се „предложи” на поклонниците „друга забележителност”; археологическа, историческа, природна и защо не социална – подкрепяща хората в неравностойно положение отчитайки, че поклонниците са „искрени дарители”. Местата за „подкрепа” са временни заслони тип базар (по практиката в Европа) , като в тях се предлагат хранителни продукти и сувенири на приемливи цени произведени от вярващите (пасомите) и свещениците – предварително изследвано договорено с посредничеството на епархията. Местата за подслон следва да респектират уважение към религиозните вярвания на посетителите, което пред определя обвързването на собствениците им с договори, спазващи тези обстоятелства. Осигуряването на защита и медицинска помощ (при нужда) ще е предмет на договор с местната община, в т.ч. през времетраенето при честването на по-забележителни религиозни празници. Изложеното пред определя съставяне на „юридическа част” към програмата, задължително съгласувано с „Неврокопската епархия”

- изготвяне на „предпроектни (инвестиционни) проучвания, за по-важните линейни сегменти и обекти, изискващи крупно финансово въздействие от маршрута;

- изготвяне на капиталови списъци, възможно с цени „на едро” или „по аналог” за ремонти, обезопасяване на обектите и осигуряване на „достъпна среда” за граждани в неравностойно

положение. Изготвяне на предварителна програма за финансиране, отразяваща; етапи на откриване (на маршрута) и изграждане; финансиране на спешни мерки; възможни източници за финансиране; времеви етапи при усвояване на финансирането, работещи предложения за партньорство и т.н.

- изготвяне на графични материали; карти, схеми и проекти в ескизен вид на различни инвестиционни решения изискващи крупно финансово въздействие.

- изготвяне на „меморандуми за задължения“, обвързан със законната и нормативна уредба (към момента) и подреждащ последователността на действията след утвърждаване на Програмата, за всеки един субект участващ до крайната реализация; Община; религиозна институция; партньор; дарител и т.н.

- осъществяване на публичност в т.ч. зад граница на Програмата за намиране на партньори и изготвяне на концепция за рекламна кампания при стартиране функционирането на маршрута.

Системата на културно историческото наследство, в града и региона, е представена с богата концентрация на, археологически, архитектурни, на културата и историята ценности, в т.ч. и групи. В развитието си централната част на Благоевград за разлика от повечето големи градове е със съхранени и защитени по закона (сега за културното наследство), пространни и обособени исторически градски пространства; „център XVIII в.“- кв. „Вароша“ и „център 30-те години“- северно разположените четири площада и петте пешеходни променадни, наситени с групи и индивидуални културни ценности (над 170 недвижими); археологически, исторически, архитектурни, и т.н., без да отчитаме останките на 29 средновековни крепости – за сега не реновирани и експонирани. Тази политика на общинските ръководства е стимулирала допълнителни ползи и успехи - планирането на новите градски пространства, сгради и комплекси да е съобразявано и „вписвано“ в социална памет и атмосфера на града. Комплексно изградения, през 1987 г. „сити-център“ с площад „Г.Измирлиев“, звучи и функционира съвременно до сега, както остава забележително национално достижение. Наред с това отбелязваме силно негативна тенденция развиваща се след 90-те години, изразена в отсъствие на поддръжката на обектите на КИН, частна собственост (на физически лица) – поддръжка обременена с тежки законови изисквания и задължения към собствениците, без насрещно подпомагане с финансови средства от държавата или други субекти. Красноречив пример, отнесен към това, за пропуснати възможности е финансираната с ЕФ национална програмата за „саниране на жилищни сгради“ при задължение на собственика - 50% (25%) финансиране от стойността за операцията. Недвижими културни архитектурни ценности (жилищни сгради) не са споменати в програмата, трудно биха се допуснали за включване, при отсъствие на специфична

нормативна уредба за тяхното осъвременяването, при запазване на функционирането им, каквато не е практиката в развитите държави на ЕС, в т.ч. Р Чехия, Р Унгария и Р Хърватска.

За системата на културно историческото наследство, ИПГВР предлага два етапа на развитие в рамките на обособена „Европейска общинска програма за развитие на КИН”. Първият етап финансиран в рамките на интегрирания план, за периода 2014-2020 г. е съблюдавал изискванията на ОУП-Благоевград, задоволително разработил този раздел. В съответствие е със заложените стратегически и под цели на действащите икономически планови документи и тези изведени в интегрирания план;” *качествена промяна на културния профил на градските зони, дефиниране и приемане на реалистични цели и система от мерки и политики за развитие на зоните за въздействие и постигане на оптимална координация и ефективност при изпълнението на стратегически документи, устройствени планове и програми, секторни политики*”, както съблюдавал изведените във „Визия за развитие на Благоевград 2020” преоритети; ...”*Съхранено природно и културно богатство, експониране и популяризиране на сравнителните предимства на основата на интегрирани приоритети и цели за развитие, и поддържане на културната самобитност и националната идентичност на градската среда и човешкия капитал*”

Предлаганите пространства и обекти за финансиране , съставляват минимална обемна част от елементите на системата, но сами по себе си са „емблеми” на града с развивани в тях културни функции, с дейности от структурно значение за културния живот на града и региона, обхващащи широк кръг от жители и граждани с осигурен безпрепятствен достъп. Тези и много други признаци ги определя като устойчивата база за бъдещо развитие на системата, чиято реализация ще осъществява и допълнително заложените им функции; да въздействат като еталон на съседните области и осъществяват подпомагащ (синергичен) ефект на районите на влицие през граница.

Системата на културно историческото наследство на града, в сравнение с аналогичната система на районите на влияние на Благоевград през граница; в източните общини на БЮР Македония и северните на Р Гърция е развита в дълбочина, особено за елементите на материалните движими и нематериалните ценности и степента им на публично „народно” ползване. Друго предимства и обекти за подражание са; националното ни специфично законодателство, развивано напредничаво през времето, а днес максимално синхронизирано с това на развитите държави от ЕС, притежаващи богати културни субстанции; държавната нормативна уредба, регламентираща наличието на „отдели за култура” с направления във всяка община и държавната политика за толериране самодейността, сдружения и НПО, създаващи и разпространяващи култура.

В предложенията на ИПГВР ясно е заложена концепцията за развитие системите на културата, осигуряваща подпомагането на други обекти, ситуирани в историческите градски

пространства, финансирани по друг ред от; РБ, ОБ, външни и частни инвестиции и т.н., чрез финансиране на регионални техникоикономически разработки и задания, програми, и планове – устройствени, „мастер”, финансово-икономически за доказване на ползи и приходи и др.

По-важните политики и програми към тях са:

- За градските пространства недвижими архитектурно исторически ценности, определени по реда на закона се предвижда – основен и високо стандартизиран ремонт на подземната (градска) инженерна инфраструктура, чийто ремонти (в по-далечно бъдеще), допълване, и до комплектоване ще се извършват по ”безразрушителни методи”, прекъсвайки „лошата българска практика” до сега; всяка нова подземна интервенция, да съсипе изграденото благоустройство, довело до там, че в кв. „Вароша” (групова недвижима историческа ценност на архитектурата), древната настилка на улиците да е трудно различима. Възстановяване на настилката на площадите и пешеходните променадни, с направа от ценни каменни плочи - естетически въздействащи с декоративна си наредба. Възстановяване и разширение на прилежащите им градските зелени площи, поддържани в бъдеще със „система за капково напояване”, чрез вода от р. „Благоевградска Бистрица”, система настройвана и работеща от разстояние по електронен начин. Всичко това позволяващо монтиране на трайни елементи на надземна инженерна инфраструктура – градско осветление с фотоволтаичен заряд, табла с интерактивна с-ма (Smart Point), за/чрез SMART устройства за градско ориентиране, туристическа и друга информация, трайни рекламни елементи, доставка и монтаж на елементи на градския дизайн (с висока себестойност на изработка), с художествени решения хармонични (адекватни) на историческата средата.

- За сградите, недвижими културни ценности частна собственост на физически лица, оформящи сегменти от сградните рамки на разглежданите градски пространства, интегрираният план предвижда бюджет (ограничен)– за възстановяване на шукатурите (корнизи, пиластри и др. декоративни елементи) с подходящото им оцветяване, само на „видимите фронт фасади”. Ограничението на бюджета произтича от изискването за снижаване на риска от „не усвояване” на средства, възможни поради; допълнителни претенции или отказ от собствениците за изработка.

- за архитектурните и исторически обекти и тези на синтеза на архитектурата с монументалните изкуства (общинска собственост), ИПГВР предлага интегрирана политика за укрепване, изразяваща се в „многослойно финансиране”; за сградите, ремонти по стандарти осигуряващи дълговечност, обзавеждане и интерактивно оборудване подпомагащо разширението и международна репрезентативност на дейностите провеждани в същите , извършване на наложителни реставрации в съответствие с високите изисквания на действащата нормативна уредба в България и особено внимание към финансиране на частта

от дейностите им осигуряваща презгранично сътрудничество с общините от БЮР Македония и Р Гърция.

- заложените Програми за финансиране са многоцелеви – ориентирани към повишаване международния европейски авторитет и известност на града и региона. Предвидено е нов тип икономизиране дейността на РИМ (регионален исторически музей), чрез преобразуване на „фондовите му единици“ в културни продукти предлагани срещу заплащане, където изпълнители ще са координаторите на „Фронт-офис за културни индустрии. Залагаме комплексна програма за кв. „Вароша“; включването му в „Списъка на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО“, в качеството му на мултифункционална историческа ценност – архитектурна, музикална, образователна за култура и фолклор - комплекс за деца; изработване и разпространение на алманах, в книжен и дигитален формат, преведен на шест езика, създаващ условия – за „набиране“ на положителни становища от различни международни институции и организации - изисквани при кандидатстване за включване в „списъка“ на ЮНЕСКО. Алманахът ще е с допълнителен ефект, да запознае и информира културната общност и институции на ЕС за „много добрата и успешна практика“ на община Благоевград за работа при широк публичен обхват с деца от интерес за Европа по; възпитание в култура, музика, танц и различни умения, способности за толериране (и развитие) на таланти и запазване на национална идентичност. Предвиждаме разширение дейността (и престижа) на „Лятната академия“, към „Център по култура-Вароша Благоевград“, с участие на деца и младежи от БЮР Македония и Р Гърция и определянето му като звено от регионално значение тип „зелено училище“. Стандарт въведен в Европа след 1995 г. за лятно мултифункционално обучение, интеграция и осигуряване на летен отдих на деца от различни държави. Допълнително предвиждаме отделни целеви програми за оборудване на дейностите и за компютърно интерактивно обучение на децата от; „школа по Етнография-история и приложно изкуство“; школа по „Изобразително изкуство“; школа по „Музикално изкуство - класика и фолклор“, всички от „Център по култура-Вароша Благоевград“;

- за планиране развитието системата на КИН, предвиждаме финансиране на три Програми за доразкриване, опазване, съхраняване и подобряване състоянието на културно историческото наследство в региона на/и Благоевград, осигуряваща две нива на планиране – регионално и две за града. Програмата за регионално планиране обхваща; а) изготвянето на информиран, технико икономически доклад – задание (ТИД), ползвано за изготвянето на различни проекти по реда на ЗКН и ЗУТ на системата културно историческото наследство в региона на Благоевград. Разширен с раздели; оценка на съществуващо състояние; предписание на мерки за до разкриване и реставрации, за улесняване достъпа и т.н.. За всеки обект да се изготви „паспорт на съществуващото състояние“ – сборна изходна информация за планиране, с прилагане на съществуващите документи за нуждите на инвестиционното проектиране.

Предложения за определяне на политики и планове от интерес за Европа. Определяне на национален и регионален интерес, адресирани към видовете туризъм; познавателен; научен; спорно туристически, религиозен комерсиален и т.н. Да се изготвят предписания за нуждата от; археологически разкопки с възстановяване, изготвяне на ПУП, ИП и РП (реставрационни проекти). Да се предложат сценарии за „секторни програми” към общините, образователни институции, туристически и др. сдружения (религиозни) от региона, за участие в укрепването и възстановяване на обектите на КИН. Да се изготвят работещи предложения със сценарии на Програми за транс гранично сътрудничество за работа по обекти на КИН (разположени в региона на влияние на Благоевград, в т.ч. и зад граница) на реципрочен принцип съвместно с експерти от БЮР Македония Р Сърбия и Р Гърция. б). Изготвяне на териториален „Мастер план” на обектите на КИН от региона на Благоевград, изясняващ за всеки обект по отделно; околното пространство, вида на средата и степен на интегрираност с нея, необходими мерки за благоустрояване, възможни трасета на маршрути до обектите, възможното им обвързване в мрежи;общински областни и регионални. Създаване на „проектно досие”, в хартиени и дигитален формат за всеки обект по отделно, включващо предложените предписания, мерки на въздействие, благоустрояване, очакван социален и туристически ефект и т.н., спазвайки реда на ЗКН и ЗС. Публикуване на „проектното досие”, в сайтовете на общините и МК, за обсъждане и корелации на нови идеи от гражданите региона и страната. Изготвяне на финансови разчети към предложените дейности и проекти, по цени „на едро”, „по аналог” „по окрупнени показатели” или др., придружени от матрица на допустими източници за финансиране, препоръчително с превес на ЕФ. Изготвяне на графици за усвояване на средствата по време, съобразено с посочените източници и бъдещи бенефициенти, дарители и т.н. Изготвяне на пакет от мерки за осигуряване на публичност, набиране на партньори, осигуряване участието на заинтересовани страни, НПО и граждани при изготвянето на бъдещите проекти и Програми.

Едната Програма за градско планиране ще е пилотна и обхваща; изследване и набелязване на възможни мерки и създаване на технически, юридически, финансови, организационни и т.н. условия; за сформирание на „европейски общински (държавен) капиталов портфейл”, предназначен за ремонти и реставрации на недвижими исторически ценности на архитектурата, частна собственост на физически и юридически лица – 31 бр. сгради на над и три етажа по актуален списък на НИНК (национален институт за недвижимо културно наследство), ситуирани в ЦГЧ. Препоръчваме като „добрата практика” да се ползва – Националната програма за „саниране на жилищни сгради”- адресирана към всякакви, но без „паметниците на културата”? Допустима форма на финансиране ще е ПЧБ (публично частно партньорство), с възможна за доказване схема на финансиране като следва; 50% с ЕФ, 5% държавна/общинска помощ и 45% собствени средства – схема съгласувана с ЕС, при

защитата на гореизложената национална програма, за жилищни сгради. Разработката на тази Програма, следва да обхване различни видове „образци” – на културни и исторически ценности, в т.ч. тези с частна общинска и държавна собственост, да разработи; процедури за кандидатстване, финансови и юридически платформи и индикатори за наблюдение и контрол за целия процес – от договарянето, от планирането през реализацията до приемане и утвърждаване на извършената работа по реда на ЗКН и ЗУТ, отчитайки пионерската (пилотната) ѝ роля, за бъдещото създаване на подобна „национална”.

Втората Програма за градско планиране и изграждане ще е оперативна и обхваща, работа по занемарените исторически ценности на КИН с ; изготвяне на ТЗ и ИП и процедури по ЗОП за избор на проектант и изпълнители за ; възстановяване и укрепване на - 1. ”Посрещане на руските войски” (по П-мо № 496/ 26.02.1985 г. НИПК); 2. „Гроб на Никола Делчев” (по П-мо № 882/ 12.09.1997г. на НИПК). 3. Както паметни места свързани с антифашисти по; П-мо № 496/ 26.02.1985 г. на НИПК), (Обява. ДВ П №18/1983г.) и (Обява ДВ П №18/1983г.) в съответствие с „добрите практики” в Р Франция, Обединено Кр. Великобритания и северна Ирландия, и Р Германия, регламентирани и провеждани по решения на Парламентите на същите държави.

За планирането на предлаганите Проекти и Програми, да се спазва заложената последователност на изработка по фази, процедури, параметрите и предлагания предварителен (индикативен) бюджет – за всеки един проект/обект/програма, отразени в Таблици – 1, приложени в плана. Изготвянето на Технически Задания за проектиране, Инвестиционни Проекти, както Сценарии със задания и „указателни листове” за Програмите, да е съобразено с реда на ЗКН, ЗУТ, ЗС и придружаващите ги наредби; препоръчваме осигуряване на координатори (обвързани чрез договор по с-ма „ФИДИК”), вещи в работа по обекти и елементи (материални движими и нематериални) на КИН, участващи в целия процес; от предварителните дейности, проектиране (в т.ч. с изработка на Програми), изграждане, до приемане и разрешение за ползване на капиталовите обекти, при Програмите, успешна практика ще е участие на координаторите през целия период на изготвянето или прилагането им.

Специфичната, обемна, интердисциплинарна и многопосочна работа по обекти и елементи на КИН, изисква провеждането на постоянни консултации, законово определени процедури за съгласуване, конкретни „професионално-отговорни решения в хода на работата”, за снижаване на рисковете водещи до; забавяния, отклонения от стандарти, постигнати резултати и др., в т.ч. не усвояване на средствата – в голяма степен обусловени обективно, от заложения комплексен подход. За преодоляването на което предвиждаме; координаторите от „Звено за управление на Проекти” (ЗУП), към „Фронт-офис за културни индустрии” – Благоевград, чрез специални клаузи към договорите сключени с тях, да са задължени с

провеждане на постоянен мониторинг в етапите; концепция, планиране и реализации. Така определената им дейност, ще съставлява успоредна „управленска система за професионална компетентност и снижение на риска”, гарантираща интереса (успешното усвояване на ЕФ) на Възложителя. За синхронизиране с работата н изпълнителите и номинираните координатори надзорници и др. експерти към тях, както избягване на „дублиращи дейности и права” – координаторите на ЗУП, ще са с „право на вето”, предварително съгласувано с Възложителя в срок не по-дълъг от три календарни дни (мярка и срок определени в с-ма „ФИДИК”).

Заключение

Ефектите и ползите от I-те етапи на реализация на разглежданите системи финансирани с европейски фондове изложени в анотационен вид ще са:

- устойчиво, дълговечно укрепване и изграждане на структуроопределящите зони, сгради и обекти на системите на „културната инфраструктура” и „културно историческото наследство” от централната градска част на гр. Благоевград, база за утвърждаването му в по-далечна перспектива като регионален център – лидер в ареалите на югозападните Балкани;
- възстановени, съвременен инженерно и интерактивно оборудвани и предоставени за широко обществено ползване пространни градски исторически зони, в т.ч. с ремонтирани, обзаведени и оборудвани с нови технологии комплекси и сгради; исторически ценности - емблематични за града, чрез комплексна реализация, въздействаща синергично, на другите градски зони и населените места от областта и региона на влияние на Благоевград – добър европейски пример за „успешни секторни политики и практики”;
- разкриване на нови потенциали и развитие за бъдещи перспективи от интерес за съседните държави и тези от Европа, на богатите културни нематериални и духовни субстанции и дейности; създавани, развивани, подкрепяни от цялото население на града и областта, обгрижвани и финансирани основно от общинските ръководства и бюджет, през времето ;
- реална, подкрепа на културните дейци, артисти, кюнслери и участници (в т.ч.от самодейните състави) работещи в разглежданите системи. Заслужено стимулиране на достиженията и опита им до сега - да се чувстват значими и „граждани на Европа”;
- създаване на нов тип бизнес, среда и организации – за „културни индустрии” с гарантирано бъдещо развитие на основа забележително богатите културни фондове и тези на културно историческо наследство на града и региона; съхранено и поддържано в Благоевград. Общонародно дело на цялото население, приело, активно подпомагало и участвало в изработката на интегрирания план за градско възстановяване и развитие – Благоевград.

Изготвил с екип;

/инж. З.Донев – Управител на „Консорциум - ИПГВР-Благоевград”/